

Marcin PTAK*

WSPÓŁCZESNE ROZUMIENIE BEZPIECZEŃSTWA, ZAGROŻEŃ I OBRONNOŚCI

W artykule podjęto próbę zdefiniowania pojęcia bezpieczeństwa w sensie generalnym. Autor porusza problematykę związaną z dualizmem tego zagadnienia – z jednej strony jest to bezpieczeństwo państwa – którego kryterium stanowi suwerenność, z drugiej bezpieczeństwo grupy społecznej – utożsamiane z zachowaniem tożsamości.

Czynniki te powodują, iż w realiach dzisiejszej rzeczywistości należy ponownie redefiniować pojęcie bezpieczeństwa oraz wskazówek metodologicznych, niezbędnych do analizy wspomnianej problematyki.

Artykuł definiuje oraz klasyfikuje występujące we współczesnym świecie zagrożenia, ponieważ analizując problem bezpieczeństwa, nie można zapomnieć, iż powinno być ono rozpatrywane w perspektywie zagrożeń i wyzwań oraz szans sprostania im jak najmniejszym kosztem.

Słowa kluczowe: *bezpieczeństwo, bezpieczeństwo narodowe, grupy społeczne, zagrożenie*

WSTĘP

Bezpieczeństwo jest główną potrzebą państw i systemów międzynarodowych. Wynika ono z konieczności zabezpieczenia podstawowych potrzeb człowieka i społeczności w której funkcjonuje. Bezpieczeństwo ma charakter podmiotowy, a będąc naczelną potrzebą człowieka i grup społecznych, jest zarazem podstawową potrzebą państw i systemów międzynarodowych, jego brak powoduje niepokój i stan zagrożenia. Dlatego każdy z wymienionych podmiotów stara się oddziaływać na swoje otoczenie zewnętrzne i sferę wewnętrzną, aby usuwać lub przynajmniej oddalać zagrożenia i eliminować własny lęk, obawy, niepokój, niepewność.

ROZUMIENIE BEZPIECZEŃSTWA

Zapewnienie bezpieczeństwa narodowego oraz stabilnego i systematycznego rozwoju społeczeństwa było, jest i będzie głównym celem działalności władzy we wszystkich obszarach jej działalności.

* mjr mgr Marcin PTAK – Wydział Zarządzania Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych

Człowiek – już jako istota społeczna – zaczął poszukiwać najlepszego sposobu zapewnienia sobie bezpieczeństwa. Ujmując rzecz lapidarnie, bezpieczeństwo oznacza brak zmartwień i przykrego uczucia strachu. Tak użyty termin dotyczy nie tylko jednostek, lecz także całych społeczeństw¹.

Należy podkreślić, iż nie ma jednej definicji bezpieczeństwa. W zależności od konkretnej potrzeby badawczej eksponuje się w niej różne elementy. Choć bezpieczeństwo jest pojęciem wieloznacznym, pewne jego treści – jeśli nie w samych definicjach, to w ich rozwinięciu czy objaśnieniach, w zasadzie powtarzają się. Oznacza to, że bezpieczeństwo można traktować jako:

- naczelną (egzystencjalną) potrzebę państwa (i innych podmiotów życia społecznego);
- cel działalności (funkcjonowania) państwa;
- stan, w którym brakuje zagrożeń podstawowych wartości państwa i narodu;
- poczucie pewności państwa (i innych podmiotów) w środowisku międzynarodowym (oraz w bliższym i dalszym otoczeniu);
- stan równowagi między zagrożeniami a potencjałem obronnym;
- zdolność narodu do ochrony jego wartości przed zagrożeniami;
- stan i proces społeczny, zmierzające do ciągłego samodoskonalenia (ulepszenia) środków i mechanizmów zapewniających bezpieczeństwo².

W ostatnich latach bezpieczeństwu poświęcono bardzo dużo uwagi. Liczba publikacji i zainteresowanie mediów nie zawsze stanowią o ich wartości merytorycznej. Wiele z nich ogranicza się tylko do militarnego aspektu tej problematyki. Z kolei inne dotyczą wyłącznie porządku publicznego. Takie podejście może spowodować, iż problem ten ulegnie dużemu spłyceniu.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że już samo zainteresowanie zagadnieniami bezpieczeństwa sugeruje poszukiwanie nowych, lepszych rozwiązań i podejmowanie prób zdefiniowania bezpieczeństwa w sensie generalnym³.

Po II wojnie światowej rozumienie pojęcia bezpieczeństwa uległo daleko idącym przemianom. Ukształtowany po jej zakończeniu dwubiegunowy świat, podzielony pomiędzy państwa zachodnie zorientowane na wolnokonkurencyjny system gospodarczy oraz państwa komunistyczne, o totalitarnym systemie sprawowania władzy i centralnie sterowanym rozwojem gospodarczym, funkcjonował niemalże 50 lat. Konsekwencją takiego stanu rzeczy był wyścig zbrojeń i stałe poczucie zagrożenia wybuchem kolejnego globalnego konfliktu. W pierwszych dekadach powojennych pojęcie bezpieczeństwa obejmowało przede wszystkim sferę bezpieczeństwa militarnego, nieomal automatycznie wynikającego z korzystnego, w porównaniu z potencjalnym przeciwnikiem, stosunku siły wojskowej. Znaczenie potęgi militarnej jako czynnika zapewniającego bezpieczeństwo państwa podnoszone było przez osoby zajmujące się tą problematyką, przy czym część z nich podkreślała zwłaszcza element subiektywnego poczucia

¹ J. Maciejewski, *Wybrane aspekty bezpieczeństwa narodowego*, [w:] „Myśl Wojskowa” 2000, nr 1, s. 17.

² M. Cieślarczyk, *Modele i wymiary bezpieczeństwa*, AON, Warszawa 1999, s. 42-43.

³ J. Gołębiowski, *Bezpieczeństwo narodowe RP*, [w:] „Myśl Wojskowa” 2000, nr 3, s. 17.

bezpieczeństwa. Zdaniem R. Bierzanek bezpieczeństwo oznaczało „zespół warunków obiektywnych, choć zmiennych w czasie, z drugiej zaś strony, element subiektywno-poczucie bezpieczeństwa rządów i narodów”⁴. Z kolei A.B. Bozeman podkreślał, iż „potencjał militarny daje poczucie bezpieczeństwa w tym sensie, że w przypadku zagrożenia istotnych dla siebie wartości będzie on w stanie ich skutecznie bronić i prowadzić w sposób niezakłócony politykę zgodną ze swoimi interesami”⁵.

Różnorodne czynniki, w tym między innymi zmiany w układzie sił militarnych, procesy ocieplenia stosunków pomiędzy dwoma blokami-Układem Warszawskim a NATO, czy kolejne kryzysy ekonomiczne doprowadziły do ewolucji pojęcia bezpieczeństwa. Poczynając mniej więcej od lat 60. i 70., czynniki militarne odgrywać zaczęły stosunkowo mniejszą rolę, zaś bezpieczeństwo było określane jako „brak zagrożenia i poczucia zagrożenia podstawowych dla danego narodu wartości (politycznych: suwerenność narodu, jego niepodległy byt, ideologicznych: ustrój, cele i formy organizacji życia społecznego, gospodarczych: optymalizacja rozwoju gospodarczego, kulturalno-cywilizacyjnych: zachowanie tożsamości narodowej)”⁶.

Brak zagrożenia stanowi istotny, ale nie jedyny aspekt poczucia bezpieczeństwa.

Równie ważna jest świadomość społeczeństwa posiadania przez państwo możliwości jego zapewnienia. Intuicyjne rozumienie tego terminu prowadzi do stwierdzenia, że odnosi się ono do sfery świadomościowej danego podmiotu – człowieka, grupy społecznej, narodu lub narodów. Zagrożenie oznacza bowiem stan psychiki lub świadomości wywołany postrzeganiem zjawisk, które oceniane są jako niekorzystne lub niebezpieczne. Szczególnie istotne są oceny formułowane przez dany podmiot, w tym przypadku państwo, gdyż leżą u podstaw działań podejmowanych w celu umacniania jego bezpieczeństwa. Realność bądź potencjalność wystąpienia niepożądanego zdarzenia, zjawiska splotu wydarzeń, zmusza państwo do podjęcia wysiłku na rzecz przedsięwzięcia środków zaradczych. Bezpieczeństwo państwa pozostaje bowiem w dialektycznym związku z zagrożeniami, i oznacza jego zdolność do przeciwstawienia się nim⁷.

W ramach systemu międzynarodowego zachowanie bezpieczeństwa polega na tworzeniu „optymalnych warunków zewnętrznego, bezkonfliktowego rozwoju istotnych składników systemu, jak i na eliminowaniu jego ewentualnego zewnętrznego zagrożenia przez przyczynianie się do takiego ukształtowania otoczenia zewnętrznego, które sprzyjałoby harmonijnemu, symbiotycznemu rozwojowi systemu”⁸.

Na znaczeniu zyskały zatem czynniki pozamilitarne, zapewniające szeroko rozumiany rozwój poszczególnych państw i tworzące im optymalne pod względem politycznym i dyplomatycznym warunki działania na arenie międzynarodowej. Należą do nich przede wszystkim czynniki gospodarcze-przez niektórych badaczy ujmowane w kontekście geoeconomiki⁹ obejmujące między innymi dostęp do żywotnie ważnych

⁴ R. Bierzanek, *Współczesne stosunki międzynarodowe*, PWN, Warszawa 1980, s. 282.

⁵ A.B. Bozeman, *War and the Clash of Ideas*, [w:] *Orbis*, Spring 1976, s. 243.

⁶ A. Rotfeld, *Europejski system bezpieczeństwa in statu nascendi*, PISM, Warszawa 1990, s. 18.

⁷ K. Jałoszyński, *Koncepcja współczesnych działań antyterrorystycznych*, AON, Warszawa 2003, s. 26.

⁸ R. Bierzanek, *Współczesne stosunki międzynarodowe*, PWN, Warszawa 1980, s. 282-283.

⁹ E. Halizak, *Geoeconomika-nowy wymiar bezpieczeństwa narodowego Polski. Księga jubileuszowa na 70-lecie Profesora Leszka Kasprzyka*. Instytut Stosunków Międzynarodowych UW, Warszawa 1990.

surowców i źródeł energii oraz światowych rynków handlowych i kapitałowych¹⁰. Zaliczyć do nich ponadto można takie czynniki, jak nauka i technika, zagadnienia społeczne, ideologia, kultura i ekologia.

Życie naszego pokolenia przypada na okres ogromnych zmian ustrojowych, politycznych i geostrategicznych. Sąsiadujemy nie z trzema, lecz z siedmioma w pełni suwerennymi państwami.

W każdym z nich zachodzą przemiany nie zawsze dla nas korzystne, a często niebezpieczne. Jednocześnie odrodziły się stare i pojawiły nowe ogniska konfliktów, a nawet wojna w bliskim sąsiedztwie (była Jugosławia).

Polska prowadzi bardzo jednoznaczną politykę bezpieczeństwa narodowego. Została ona wypracowana w latach 1991-1992 i bez względu na to, jakie są rządzące koalicje, bez względu na wewnętrzne procesy i konflikty społeczne, udało się w tej sprawie zachować narodowy konsensus¹¹.

Stanowi o niej kilka oczywistych, podstawowych elementów. Po pierwsze – a właściwie przede wszystkim – rozwój społeczno-ekonomiczny, a więc umacnianie gospodarki państwa oraz pogłębianie demokracji, czyli to, co decyduje o istocie bezpieczeństwa narodowego.

Następną naczelną zasadą jest kształtowanie jak najlepszych stosunków ze wszystkimi sąsiadami Polski. Trzecim elementem polityki bezpieczeństwa narodowego jest umacnianie więzi ogólnoeuropejskich, a więc tych, które dotyczą rozwoju bezpieczeństwa zbiorowego w ramach OBWE.

Kolejny element stanowi nasze członkostwo w NATO, które jest gwarantem stabilności całego regionu. Nie chodzi przy tym o gwarancję naszego indywidualnego bezpieczeństwa narodowego lub o politykę ekspansji czy agresywności, lecz o zapewnienie stabilności i współpracy z innymi państwami na zasadach pełnej równości¹².

W literaturze przedmiotu wskazuje się także na pewien dualizm pojmowania bezpieczeństwa: z jednej strony jest to bezpieczeństwo państwa, którego kryterium jest suwerenność, z drugiej bezpieczeństwo grupy społecznej, którego kryterium jest zachowanie tożsamości¹³.

Spowodowało to, iż w realiach dzisiejszej rzeczywistości należy ponownie redefiniować pojęcie bezpieczeństwa oraz wskazówek metodologicznych niezbędnych do analizy wspomnianego zagadnienia. Porównując szanse i zagrożenia bezpieczeństwa nie tylko jednostek w kontekście socjologicznym, ale również ładu społeczeństw narodowych, ładu ponadnarodowego i międzycywilizacyjnego, pojęcie „bezpieczeństwo” nabiera nowego znaczenia¹⁴. Szczególnie wydarzenia z 11 września 2001 roku diametralnie zmieniły podejście do tegoż zagadnienia.

¹⁰ M. Perczyński, *Globalne uwarunkowania bezpieczeństwa ekonomicznego*, Warszawa 1990, s. 135.

¹¹ J. Maciejewski, op. cit. s. 17.

¹² J. Maciejewski, op. cit., s. 18.

¹³ Tamże, s. 18.

¹⁴ *Socjologiczne aspekty bezpieczeństwa narodowego*, pod red. J. Maciejewski., Wrocław 2001, s. 9.

Spowodowały one, że międzynarodowa społeczność zdała sobie sprawę, jak w stosunkowo łatwy sposób można wpłynąć na bezpieczeństwo państwa (zachwianie jego stabilizacji), poprzez dokonanie spektakularnych aktów terroru o dużych rozmiarach. Tragedia ta zmieniła dotychczasowe podejście do kwestii bezpieczeństwa.

Znalazło to między innymi odzwierciedlenie w strategii Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej opracowanej we wrześniu 2002 roku (określanej mianem „doktryny Busha”).

Każda z opracowanych doktryn (w tym również i polska), aby spełniła swoje zadanie, musi bezwzględnie określić w sposób bardzo jednoznaczny źródła potencjalnych zagrożeń. Nieodzowną rzeczą jest również zdefiniowanie oceny zagrożenia, które stanowi punkt wyjścia każdej diagnozy stanu bezpieczeństwa, a jednocześnie podstawowy punkt odniesienia dla wszystkich konkretnych poczynań związanych z zapewnieniem tego bezpieczeństwa. Taka płaszczyzna logicznego pojmowania otaczającej rzeczywistości stanowi o prawidłowym funkcjonowaniu „instynktu samozachowawczego” państwa, które wolę przetrwania, rozumianą jako zachowanie suwerenności, realizuje przez utrzymanie stanu optymalnego bezpieczeństwa¹⁵. Nie w każdym przypadku elementy te są takie same w odniesieniu do danego państwa. Wynika to z faktu, iż strategia każdego państwa tworzona jest w procesie zderzenia celów politycznych z możliwościami ich faktycznej realizacji. Jej treść między innymi powinna uwzględniać potencjalne implikacje geostrategiczne położenia kraju, możliwe kierunki rozwoju polityki bezpieczeństwa państwa, prognozowane zagrożenia militarne, skutki przewagi potencjałów wojskowych ewentualnych przeciwników i możliwości ich neutralizacji, prawdopodobny charakter przyszłych działań wojennych, a także doświadczenia wynikające ze współczesnych konfliktów militarnych i sytuacji kryzysowych¹⁶.

Przyczyny powstawania zagrożeń, rozpatrywane w płaszczyźnie realnego czy też potencjalnego wystąpienia, mają własne źródła. Każda z przyczyn z kolei ma swoją odrębność, mogą one na siebie wzajemnie oddziaływać bądź być wynikiem eskalacji jednej z nich. Polska, położona w centrum Europy, ma wyjątkowe położenie geostrategiczne, przez co narażona jest na realne lub potencjalne zagrożenia mogące mieć wpływ na jej bezpieczeństwo¹⁷.

Rozpatrując poziom i jakość współczesnych zagrożeń, należy zauważyć, że przemiany cywilizacyjne dokonujące się obecnie na świecie, powodują zmianę hierarchii wartości. Coraz częściej mamy do czynienia z zagrożeniami o charakterze globalnym, a więc takimi, które dotyczą więcej niż jednego państwa narodowego.

Współcześnie zagrożenia klasyfikuje się najczęściej według ich źródeł i skutków na:

1. Naturalne: trzęsienia ziemi, erupcje wulkaniczne, tornada (huragany), powódzie, susze, wielkie pożary, gradobicia, śnieżyce, gradobicia itd.
2. Przemysłowe: wypadki w kopalniach i innych zakładach pracy, uszkodzenia reaktora jądrowego, eksplozje, wypadki w transporcie lądowym, powietrznym i morskim, zakłócenia w systemach kierowania itd.

¹⁵ K. Jałoszyński, op. cit., s. 27.

¹⁶ Ibidem, s. 44.

¹⁷ Ibidem, s. 30.

3. Społeczne: piractwo, morderstwa polityczne, ataki bombowe, zamieszki, porywanie zakładników, sabotaż, strajki, zorganizowana przestępczość, głód, inflacja itd.
4. Cywilne: wojny (w tym wojny domowe), rewolty, rewolucje, fundamentalizm, nacjonalizm, terroryzm itd.
5. Humanitarne: czystki etniczne, duże migracje ludzi powodowane klęskami głodu, brakiem wody, fale uchodźców wywołane działaniami zbrojnymi, niekontrolowana migracja zarobkowa itd.¹⁸.

Inna z kolei klasyfikacja zróżnicowała zagrożenia na: klasyczne (np. groźba wojny prowadzonej tradycyjnymi metodami militarnymi) oraz nietypowe (atypowe, asymetryczne), które określa się w ten sposób, gdyż są one nieprzewidywalne co do miejsca, czasu, sposobu realizacji oraz podmiotu dokonującego konkretnego ataku. W zglobalizowanym świecie, te pierwsze zagrożenia, ustępują pola tym drugim.

Bezpieczeństwo może być zagrożone również w inny sposób. Dotyczy to kwestii ograniczenia suwerenności państwa w wyniku zagrożeń niebrojnych, które mogą być konsekwencją narzucania niektórym państwom traktatów i zobowiązań nierównoprawnych, narzucania im przez inne państwo własnej woli i nakłaniania do uznania jego aspiracji, dążeń i celów¹⁹.

Znajomość potencjalnych zagrożeń wpływających bezpośrednio lub też pośrednio na bezpieczeństwo narodowe powinna być przez społeczeństwo jak najlepiej poznana i zdefiniowana. Dlatego też od szeregu lat podejmowane są liczne badania, nie tylko na gruncie socjologicznym, mające na celu zapoznanie się z tą problematyką. Od niedawna, co należy zaakcentować, pojawiły się też „nowe wyzwania” dla ogólnie pojętego bezpieczeństwa narodowego, do których zaliczyć możemy przede wszystkim: terroryzm międzynarodowy, proliferację broni masowego rażenia, nieprzewidywalną politykę reżimów autorytarnych, zjawisko tzw. „państw w stanie rozkładu”, przestępczość zorganizowaną oraz tzw. „wojny informatyczne”.

Obecnie społeczność międzynarodowa poszukuje skutecznego modelu bezpieczeństwa, który gwarantowałby ludziom spokojny i bezkonfliktowy rozwój. Dotychczasowe osiągnięcia na tym polu są bardziej teoretyczne niż praktyczne, co poniekąd jest wynikiem różnego pojmowania bezpieczeństwa i interesów narodowych. W ten właśnie sposób bezpieczeństwo staje się kategorią polityczną.

W dniu dzisiejszym, co należy podkreślić, problem bezpieczeństwa rozważa się nie tylko w kategoriach wojny i pokoju, ale coraz częściej dostrzega się trzecią formę – kryzys, który definiuje się, jako: „*sytuację w której występują zagrożenia dla priorytetowych wartości, interesów lub celów zainteresowanych stron, a funkcjonowanie struktur państwa i więzi społecznych jest co najmniej poważnie utrudnione*”²⁰. Przy czym kryzys może mieć różny charakter i wymiar, w tym: polityczny, ekonomiczny, zaufania, finansowy, współpracy itd.

Nie ma on jednej jasno określonej przyczyny, najczęściej jest ich kilka, z dominującą rolą jednej z nich. Posługując się definicją podręcznikową, możemy powiedzieć,

¹⁸ J. Gołębiowski, op. cit., s. 18-19

¹⁹ K. Jałoszyński, op. cit., s. 35.

²⁰ *Podręcznik zarządzania kryzysowego NATO*, AON, Warszawa 2001, s. 45.

iż „w kryzysie żyjemy permanentnie, tyle tylko, że normalnie żyjemy w jego akceptowalnym przedziale”²¹.

Analizując problem bezpieczeństwa, nie można zapomnieć, iż powinno być ono rozpatrywane w perspektywie zagrożeń i wyzwań oraz szans sprostania im jak najmniejszym kosztem, przy czym zagadnienie to ma swój wymiar obiektywny i subiektywny.

Obiektywny wymiar mają cechy funkcjonujące niezależnie od naszej świadomości i są to: zagrożenia, wyzwania i szanse. Subiektywny wymiar mają cechy związane z naszą percepcją otaczającego świata, świadomością zagrożeń i budowaniem koncepcji bezpieczeństwa. Wszystkie aspekty bezpieczeństwa, bez względu na ich charakter czy wymiar, powinny być rozpatrywane w czasie, w zmieniającym się otoczeniu, uwarunkowaniach i zmiennych procesach społecznych.

Każdy system bezpieczeństwa jest wartością dynamiczną, zależną od sytuacji, w której funkcjonuje. Bazuje on na przeszłości, ale ma też ściśle związki z teraźniejszością i powinien rozwiązywać sprawy przeszłości. Elementy bezpieczeństwa narodu są budowane na podstawie przewidywania rozwoju sytuacji społecznej obowiązującej w przyszłości. Dlatego niezwykle ważne jest monitorowanie sytuacji i przewidywanie dalszego jej przebiegu oraz zapobieganie niekorzystnym zdarzeniom. Zapobieganie zdaniem specjalistów zajmujących się problematyką bezpieczeństwa, to 70% powodzenia, a reszta to odpowiednie przygotowanie, skuteczne reagowanie i racjonalne programy odbudowy²².

PODSUMOWANIE

Procesy globalizacji powodują zmianę w definiowaniu pojęcia bezpieczeństwa. Pojawiły się nowe rodzaje zagrożeń, czego przykładem może być zagrożenie dla bezpieczeństwa systemów informacyjnych. Zmalała w obecnych czasach rola zagrożeń militarnych, zmienił się również charakter zagrożeń, choćby z tego powodu, że nośnikami siły mogą być także podmioty ponadpaństwowe czy pozapaństwowe. W okresie globalizacji coraz więcej zagrożeń ma charakter transgraniczny, czyli oddziałują one ponad granicami wielu państw. Taki charakter mają zagrożenia społeczne w formie terroryzmu międzynarodowego i przestępczości zorganizowanej, zagrożenia ekonomiczne, wynikające z oddziaływania rynków kapitałowych, kapitału spekulacyjnego i transnarodowych korporacji oraz zagrożenia ekologiczne. Jednocześnie następuje poszerzenie zakresu podmiotów, będących nośnikami określonych zagrożeń (np. zagrożenia o charakterze społecznym są powodowane przez podmioty niepaństwowe, takie jak międzynarodowe struktury i grupy przestępcze oraz terrorystyczne). Zwłaszcza w ostatnich latach następuje intensyfikacja zagrożeń z ich strony. Rośnie też skala możliwych zagrożeń o charakterze asymetrycznym.

Podejmując się badania problematyki *bezpieczeństwa* należy odróżnić zagrożenia od podobnie występujących wyzwań. Jest to zadanie dość trudne gdyż jedno i drugie bywają negatywnie wartościowane. Granica między niepewnością a zagrożeniem jest płynna – zależy bowiem od określenia wartości, które podlegają ochronie, a także od indywidualnej wrażliwości podmiotu postrzegającego. Tymczasem samo postrzeganie

²¹ Tamże, s. 46.

²² J. Gołębiowski, op. cit. s. 24.

przez ludzi *bezpieczeństwa*, jako określonego stopnia pewności przetrwania, posiadania i swobód ma zawsze charakter subiektywny.

W praktyce mamy więc do czynienia z dwojakim rozumieniem bezpieczeństwa:

Pierwsze negatywne i wąskie ujęcie traktuje bezpieczeństwo jako brak zagrożeń a koncentruje się na analizowaniu oddziaływań podmiotu w celu ochrony przed zagrożeniami dla jego istotnych wartości wewnętrznych.

Drugie pozytywne – postrzega kształtowanie pewności, posiadania i swobód rozwojowych podmiotu. W jednym podejściu jest ono definiowane w przeciwstawieniu do zagrożenia, natomiast w drugim poprzez analizę kreatywnej aktywności podmiotu.

MODERN UNDERSTANDING OF SECURITY, THREATS AND NATIONAL DEFENCE

Summary

The article attempts to define security in a broad sense. The author analyses the dualism of this issue: on the one hand, there is homeland security, the criterion of which is sovereignty of a country; on the other hand, there is security of a social group, which is related to preserving identity.

As a result of the aforementioned factors, at present juncture it is necessary to redefine the notion of security and methodological guidelines indispensable to analyse the above-mentioned issues.

The article defines and classifies the threats occurring in the modern world, the reason being that while analysing the issue of security, one must not overlook the fact that it should be considered from the point of view of threats and challenges as well as chances to meet them at the lowest cost.

Key words: *security, national security, social group, threat*

Artykuł recenzował: prof. dr hab. Jerzy MAROŃ